

Kohtuasi C-286/24**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

23. aprill 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Supremo Tribunal de Justiça (Portugali kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

4. märts 2024

Kassaator:

Meliá Hotels International, S.A.

Vastustaja:

Associação Ius Omnibus

[...]

Supremo Tribunal de Justiça (Portugali kõrgeim kohus)**7.ª Secção (7. koda)**

[...]

[Kohtuasja ja kohtu andmed]**I. ASJAOLUD**

1 ASSOCIAÇÃO IUS OMNIBUS esitas **MELIÁ HOTELS INTERNATIONAL, S. A** vastu **dokumentide avaldamise kohustamise hagi, milles ta esitas sisuliselt järgmised nõuded:**

1. teavitada Euroopa Komisjoni, et ta saaks soovi korral esitada kohtule Associação Ius Omnibus taotluse kohta kirjalikud märkused;

2. teavitada kostjat, et ta esitaks hagiavalduse punktis 62 loetletud dokumendid kohtu määratud päeval, kellaajal ja kohas nii, et need on hagejale kättesaadavad

või edastatakse talle, millega kaasnevad vajaduse korral proportsionaalsuse tagamise meetmed, mida kohus peab kohaseks.

või teise võimalusena:

3. et kohus tuvastaks, millised hagiavalduse punktis 62 loetletud dokumendid või muud kohtu meelest asjakohased dokumendid on rangelt vajalikud, et hageja saaks kindlaks teha, kas hagiavalduses kirjeldatud konkurentsivastane tegevus on mõjutanud üldisi huve ja Portugalis elavaid tarbijaid, kas selline tegevus on põhjustanud kahju ja milline on nimetatud kahju suurus;

4. teavitada kostjat, et ta esitaks nimetatud dokumendid kohtu määratud päeval, kellaajal ja kohas nii, et need on hagejale kättesaadavad või edastatakse talle;

igal juhul:

5. määrata juurdepääs dokumentidele, mis on rangelt vajalikud, et hageja saaks tuvastada, kas mõjutatud on üldisi huve ja ühesuguseid individuaalseid huve ning kas Portugalis elavatel tarbijatel on õigus saada hüvitist konkurentsivastase tegevuse raames ELTL artikli 101 ning seaduse nr 19/2012 (Lei n.º 19/2012) artikli 9 rikkumisega põhjustatud kahju eest, millega kaasnevad proportsionaalsuse tagamise meetmed, mida kohus peab kohaseks; ning

6. teavitada kostjat hageja kavatsusest esitada kõigi Portugalis elavate tarbijate nimel tema vastu hagi eesmärgiga hüvitada kahju kõigile Portugalis elavatele tarbijatele, keda on mõjutanud konkurentsivastane tegevus, millega on tegemist juhul, kui leiab kinnitust tarbijate ühesuguste individuaalsete huvide kahjustamine, et tarbijatele hüvitataks nimetatud tegevusega põhjustatud kahju tsiviilseadustiku (Código Civil) artikli 323 lõikes 1 sätestatud eesmärkidel ja tagajärgedega.

Ta väitis, et:

a. Euroopa Komisjon tegi 21. veebruaril 2020 juhtumis AT.40528 – Holiday Pricing otsuse, milles leiti, et kostja pani alates jaanuarist 2014 kuni detsembrini 2015 toime ELTL artikli 101 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 53 rikkumise, rakendades vertikaalseid lepinguid, mille puhul eristati tarbijaid nende kodakondsuse või elukohariigi alusel, piirates tema hallatavates või talle kuuluvates hotellides hotellimajutuse aktiivset ja passiivset müüki sellistele tarbijatele, kes olid tema määratud liikmesriikide kodanikud või alalised elanikud, mille eest määrati talle trahv 6 678 000 eurot.

b. Nimetatud otsus võeti vastu koostöös kostjaga (kelle trahvi tänu sellele vähendati) ja see on jõustunud, kuna seda ei kaevatud edasi.

c. Hageja soovib kinnitada, et otsuses viidatud kostja konkurentsivastane tegevus on kahjustanud Portugali põhiseadusega kaitstud üldisi huve ja Portugalis elavate tarbijate ühesuguseid individuaalseid huve, nagu näib

ilmnevat otsuses kirjeldatud tegevuse geograafilisest ulatusest, ning vajaduse korral tuvastada põhjustatud kahju suuruse.

- d. Hagejal ei ole võimalik viia avalikkusele kättesaadavast teabest ja dokumentidest lähtudes eelmises punktis kirjeldatud analüüsi üksikasjalikult läbi ega teha enam kui jõuda üldisele järeldusele, et tegevus on Portugalis mõju avaldanud.
- e. Juhul, kui hageja tõendab pärast oma hagi nõutud tõendusmaterjalile ligi pääsemist, et kostja konkurentsivastane tegevus on kahjustanud üldisi huve ja Portugalis elavate tarbijate ühesuguseid individuaalseid huve, kavatseb ta esitada saadud tõenditele tuginedes hagi, milles palub ainult konkurentsioiguse rikkumiste alusel tuvastada, et tegevus on konkurentsivastane, ja määrata hüvitise, kasutades talle põhiseaduse ja Portugali õigusnormidega antud õigust esitada Portugalis elavate kahju kannatanud tarbijate nimel *actio popularis*'e.
- f. Hageja palus 15. aprilli 2021. aasta kirjas kostjalt eespool osutatud tõendusmaterjali hagi kirjeldatud põhjustel ja eesmärkidel, ning andis kostjale vastamiseks viisteist tööpäeva.
- g. Kostja teavitas hagejat 14. mai 2021. aasta kirjas, et keeldub nimetatud kirjas osutatud põhjustel andmast juurdepääsu mis tahes palutud tõendusmaterjalile.
- h. Hageja soovib juurdepääsu järgmistele dokumentidele, mis on väidetavalt kostja valduses, ilma et see piiraks muid dokumente või ainult mõningaid dokumente, mida kohus peab taotlusega [...] [kohtuliku menetluse üksikasjad] soovitud eesmärgi saavutamiseks asjakohaseks ja (piisavalt) vajalikuks:

Selleks, et tuvastada kõnealuse konkurentsivastase tegevuse ulatus ja mõju ning neid tõendada:

- i. „Dokument, mis sisaldab kostja lepingu üldtingimusi („Meliá’s Standard Terms”), mida kasutati jaanuarist 2014 kuni detsembrini 2015 ja millele viidatakse eelkõige komisjoni otsuse punktides 19 ja 24.“
- ii. Otse kostja ja/või tema tütarfirma Apartotel, S.A. ja otsuses osutatud vahendajate vahel aastatel 2014 ja 2015 sõlmitud 4 216 majutuse müügilepingut, milles sisaldus sõnaselge tingimus, et Euroopa Liidus müüakse ainult tarbijatele, kellel on lepingus osutatud riikide kodakondsus või on nende riikide alalised elanikud, või teise võimalusena nimetatud lepingute täielik loetelu, milles on märgitud iga lepingu kohta selle pooled, milliseid kostja hotelle see hõlmas, milline oli lubatud müügiterritoorium ja lepingu kehtivusaeg.

- iii. Dokumendid, milles on esitatud kostja 140 hotelli andmed, mida käsitleti viidatud majutuse müügilepingutes, mis sõlmiti otse kostja ja/või tema tütarfirma Apartotel, S.A. ja vahendajate vahel jaanuarist 2014 kuni detsembrini 2015.

Selleks, et tuvastada tarbijatele põhjustatud kahju ja selle ulatus ning neid tõendada:

- i. Kostja valduses olevad dokumendid, tabelid või uuringud, milles on esitatud alates 2014. aastast kuni käesoleva hetkeni (2021) kostja aastane müügitulu, mis tuleneb kõigi kostja hotellide ja kuurortide majutuse müügilepingute täitmisest, ning lisaks kostja valduses olevad dokumendid, tabelid või uuringud, milles on esitatud või millest on võimalik võtta välja, milline osakaal nimetatud müügist vastas 4216 majutuslepingule kostja hotellides ja kuurortides alates 2014. aastast kuni käesoleva hetkeni (2021), mille Euroopa Komisjoni identifitseeris.
- [ii.] Kostja valduses olevad dokumendid, milles on esitatud või millest on täpselt või hinnanguliselt või ligikaudselt tuletatavad ajavahemiku kohta, mis kestis jaanuarist 2014 kuni nimetatud 4 216 majutuse müügilepingust viimase lepingu kehtivusaja lõpuni (mis leidis ilmselt aset pärast detsembrist 2015), järgmine:
- 1) Portugalis elavate tarbijate arv, kes peatusid kostjale kuuluvas 140 hotellis, mis on piiravaid klausleid sisaldavate majutuse müügilepingute esemeks;
 - 2) keskmiselt mitu ööd peatusid tarbijad kostja nimetatud hotellides.
- [iii.] Kostja valduses olevad dokumendid, milles on esitatud või millest on tuletatavad minimaalsed, keskmised ja maksimaalsed majutuse lõpphinnad iga hotelli majutusüksuse tüübi kohta 140 hotellis, mis on piiravaid tingimusi sisaldavate majutuse müügilepingute esemeks, nii mitteelektrooniliselt kui ka veebis tehtud müükide puhul ning nende muutus ajas alates jaanuarist 2014 kuni detsembrini 2020.
- [iv.] Kostja valduses olevad dokumendid, sealhulgas kostja jaoks koostatud või tema ostetud turu-uuringud, milles on esitatud või mis võimaldavad arvutada välja kostja ja tema peamiste konkurentide turuosad (või hinnangulised turuosad) igas liidu liikmesriigis alates jaanuarist 2014 kuni nimetatud 4 216 majutuse müügilepingust viimase lepingu kehtivusaja lõpuni.
- [v.] Kostja valduses olevad dokumendid, sealhulgas kostja jaoks koostatud või tema ostetud turu-uuringud, milles kirjeldatakse või millest on võimalik tuletada erinevat tüüpi külalised või nende profiilid, kes peatuvad eri klassi hotellides nendest 140 hotellist, mis on otsuses osutatud piiravaid tingimusi sisaldavate majutuse müügilepingute esemeks, ning nende keskmised tarbimismustrid.

[vi.] Kahju hüvitamise hagid, mille on kostja vastu esitatud mis tahes Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis tarbijad või tarbijauhendused, tuginedes Euroopa Komisjoni otsuses viidatud kostja konkurentsivastasele tegevusele[või teise võimalusena, vastavate kohtuasjade numbrid].

*

Pärast i) Euroopa Komisjoni teavitamist, ii) Portugali territooriumil kõigi tarbijate avaliku reklaamiga teavitamist ja iii) kostja teavitamist:

teatas Euroopa Komisjon, et ei esita kirjalikke märkusi.

[...]

[...] [Poolte esitatud dokumendid ja nende käsitlemine]

*

Seejärel tehti hagi rahuldav otsus, milles sedastati järgmist:

„1. Teavitada MELIÁ HOTELS INTERNATIONAL, S.A.d [...] eesmärgiga [...], et ta peab esitama käesolevale kohtule ja toimikutesse viisil, mis on kättesaadavad ja millega hageja saab elektrooniliselt tutvuda, järgmised dokumendid:

i. „Dokument, mis sisaldab kostja lepingu üldtingimusi („Meliá’s Standard Terms”), mida kasutati jaanuarist 2014 kuni detsembrini 2015 ja millele viidatakse eelkõige komisjoni otsuse punktides 19 ja 24.“

ii. Otse kostja ja/või tema tütarfirma Apartotel, S.A. ja otsuses osutatud vahendajate vahel aastatel 2014 ja 2015 sõlmitud 4 216 majutuse müügilepingut, milles sisaldab sõnaselge tingimus, et Euroopa Liidus müüakse ainult tarbijatele, kellel on lepingus osutatud riikide kodakondsus või kes on nende riikide alalised elanikud, või teise võimalusena nimetatud lepingute täielik loetelu, milles on märgitud iga lepingu kohta selle pooled, milliseid kostja hotelle see hõlmas, milline oli lubatud müügiterritoorium ja lepingu kehtivusaeg.

iii. Kostja valduses olevad dokumendid, tabelid või uuringud, milles on esitatud alates 2014. aastast kuni käesoleva hetkeni (2021) kostja aastane müügitulu, mis tuleneb kõigi kostja hotellide ja kuurortide majutuse müügilepingute täitmisest, ning lisaks kostja valduses olevad dokumendid, tabelid või uuringud, milles on esitatud või millest on võimalik võtta välja, milline osakaal nimetatud müügist vastas 4 216 majutuslepingule kostja hotellides ja kuurortides alates 2014. aastast kuni käesoleva hetkeni (2021), mille Euroopa Komisjoni identifitseeris.

iv. Kostja valduses olevad dokumendid, milles on esitatud või millest on täpselt või hinnanguliselt või ligikaudselt tuletatavad ajavahemiku kohta, mis kestis

jaanuarist 2014 kuni nimetatud 4 216 majutuse müügilepingust viimase lepingu kehtivusaja lõpuni (mis leidis ilmselt aset pärast detsembrist 2015), järgmine:

- 1) Portugalis elavate tarbijate arv, kes peatusid kostjale kuuluvas 140 hotellis, mis on piiravaid klausleid sisaldavate majutuse müügilepingute esemeks;
- 2) keskmiselt mitu ööd peatusid tarbijad kostja nimetatud hotellides.

v. Kostja valduses olevad dokumendid, milles on esitatud või millest on tuletatavad minimaalsed, keskmised ja maksimaalsed majutuse lõpphinnad iga hotelli majutusüksuse tüübi kohta 140 hotellis, mis on piiravaid tingimusi sisaldavate majutuse müügilepingute esemeks, nii mitteelektroniliselt kui ka veebis tehtud müükide puhul ning nende muutus ajas alates jaanuarist 2014 kuni detsembrini 2020.

vi. Kostja valduses olevad dokumendid, sealhulgas kostja jaoks koostatud või tema ostetud turu-uuringud, milles on esitatud või mis võimaldavad arvutada välja kostja ja tema peamiste konkurentide turuosad (või hinnangulised turuosad) igas liidu liikmesriigis alates jaanuarist 2014 kuni nimetatud 4 216 majutuse müügilepingust viimase lepingu kehtivusaja lõpuni.

vii. Kostja valduses olevad dokumendid, sealhulgas kostja jaoks koostatud või tema ostetud turu-uuringud, milles kirjeldatakse või millest on võimalik tuletada erinevat tüüpi külalised või nende profiilid, kes peatuvad eri klassi hotellides nendest 140 hotellist, mis on otsuses osutatud piiravaid tingimusi sisaldavate majutuse müügilepingute esemeks, ning nende keskmised tarbimismustrid.

2. Dokumentidele pääsevad juurde ainult pooled, nende seaduslikud esindajad ja eksperdid, kes on seotud konfidentsiaalsuskohustusega.

3. Hageja saab nimetatud dokumentides sisalduvat teavet kasutada ainult konkurentsioiguse rikkumisest tuleneva kahju hüvitamise hagi esitamiseks ja andmeid ei tohi kasutada muul eesmärgil.“

- 2 Pärast kostja esitatud apellatsioonkaebust jättis Tribunal da Relação (apellatsioonikohus, Portugal) vaidlustatud kohtuotsuse täies ulatuses muutmata.
- 3 Supremo Tribunal de Justiça (Portugali kõrgeim kohus) 7. veebruari 2024. aasta eelotsusega otsustati võtta kassatsioonkaebus menetlusse.

Selles otsuses märgiti järgmist:

„[...]“

Seega lisaks sellele, et Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus) puuduvad selles valdkonnas pretsedendid, on tegemist väga keerulise teemaga, mis nõuab keerukat tõlgendamistööd, milleks tuleb analüüsida riigisiseste õigusnormide kogumit ja liidu õigusnorme, lähtudes Euroopa Kohtu senisest kohtupraktikast

selles küsimuses (vt kohtuotsust C-163/21, punktid 67 ja 68, ja kohtuotsust C-57/21, punktid 72-77).

[...]

[...]“ [Kassatsioonkaebuse vastuvõetavuse põhjendus]

- 4 **Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus) esitatud küsimuse puhul**, mis on osa dokumentide avaldamise kohustamise hagist, mille ASSOCIAÇÃO IUS OMNIBUS esitas MELIÁ HOTELS INTERNATIONAL, S.A vastu, tuleb hinnata ja kohaldada liikmesriigi ja liidu õigust; eelkõige on vaja selgitada välja, kuidas tuleb tõlgendada ja kohaldada 26. novembri [2014. aasta] direktiivi 2014/104/EL artikli 5 lõikeid 1–3 ja 5. juuni 2018. aasta seaduse nr 23/2018 (Lei n.º 23/2018) artikleid 12 ja 13, eriti seoses teostatavuse, vajalikkuse ja proportsionaalsuse nõuete täitmisega, millest sõltub käesolevas asjas taotletud teabe juurdepääsu tagamise meetmete võtmine.

Samuti tuleb hageja esitatud nõuete puhul hinnata, tõlgendada ja kohaldada liidu õigusnorme.

Kassaator esitaja leiab, et vaja on esitada eelotsusetaotlus ja sõnastab konkreetsed küsimused, mis on vaja esitada.

Kohus on teadlik sellest, et (liikmesriigi ja liidu) kohtupraktika ja õigusteooria kohaselt ei ole liikmesriigi kohus kohustatud esitama eelotsusetaotlust ainult juhul, kui küsimuse vastus on piisavalt ilmne, et selle lahendamise viisi osas ei teki ühtegi põhjendatud tõlgendamiskahtlust (selge õigusakti doktriin).

Põhimõtteliselt ja üldreeglina on eelotsusetaotluse esitamine vastavalt ELTL artikli 267 teisele ja kolmandale lõigule üksnes vabatahtlik.

Nimetatud õigusnormist on aga erandeid.

Üks neist tuleneb ELTL artikli 267 kolmandast lõigust, mille kohaselt on eelotsusetaotluse esitamine kohustuslik, kui küsimus kerkib üles „liikmesriigi kohtus, mille otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata“, ehk kui küsimus esitatakse liikmesriigi viimase astme kohtule nagu seda on Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus).

Siiski on selge, et Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus), liikmesriigi viimase astme kohtul, lasuv eelotsuse küsimuse esitamise kohustus ei ole absoluutne.

Reeglist on erandeid ja üks neist on see, et kohaldatav õigusnorm peab olema niivõrd selge ja ilmne, et ei teki ühtegi põhjendatud tõlgendamiskahtlust (vt selle kohta Mariana Nogueira Sá „Artigo 267 TFUE: Lex Imperfecta? Das Consequências da Omissão do Reenvio Prejudicial à Luz da Lei Civil Portuguesa“ lk 24 jj, milles autor loetleb Euroopa Kohtu otsust Cilfit tsiteerides

üles kolm olukorda, mille puhul liikmesriigi kohus on küll viimase astme kohus, aga on vabastatud eelotsusetaotluse esitamise kohustusest).

Tegemist on erandiga eelotsusetaotluse esitamise kohustusest, mille kohaselt „liikmesriigi kohus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse kohaselt edasi kaevata, peab olema kindel, et asjaomane tõlgendus on ilmselge ka teiste liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu jaoks“ (Alessandra Silveira, *op. cit.* lk 4).

Seetõttu peab vastavalt Euroopa Kohtu 9. septembri 2015. aasta otsusele Ferreira da Silva e Brito (punkt 44, viidanud ja kommenteerinud Alessandra Silveira, *op. cit.*) „liikmesriigi kohus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse kohaselt edasi kaevata, täitma oma kohustust saata asi Euroopa Kohtusse, et välistada liidu õiguse väär tõlgendamise oht“.

Sellest järeldeb, et eelotsusetaotluse esitamata jätmine võib kahjustada isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste tõhusat kohtulikku kaitset.

Euroopa Kohtu praktikast lähtudes võib järeldada, et liikmesriigi viimase astme kohus peab „täitma eelotsusetaotluse esitamise kohustuse alati, kui talle esitatakse liidu õigusega seotud küsimus.“

Kohus on sellest kohustusest vabastatud ainult juhul, kui „küsimus ei ole asjakohane või Euroopa Kohus on asjaomast liidu õiguse sätet juba tõlgendanud või liidu õiguse korrektne kohaldamine on nii ilmselge, et ei jää mingit võimalust mõistlikuks kahtluseks“ (Alessandra Silveira, *op. cit.* lk 14).

Nagu on lisaks märgitud eelotsuses, millega kassatsioonkaebus menetlusse võetakse, tuleb käesolevas asjas teha kindlaks, millistele kriteeriumitele „*tuleb LPE konkreetsetele dokumentidele juurdepääsumehhanismi kohaldamisel tugineda teostatavuse, vajalikkuse ja proportsionaalsuse nõuete puhul, eelkõige kas selleks piisab ainult rikkumist tuvastavale Euroopa Komisjoni otsusele tuginemisest.*“

Teadaolevalt ei ole Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus) käesoleva asja esemeks oleva küsimuse kohta ühtegi otsust teinud.

Nagu kinnitatakse viidatud eelotsuses, siis „lisaks sellele, et Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus) puuduvad selles valdkonnas pretsedendid, on tegemist väga keerulise teemaga, mis nõuab keerukat tõlgendamistööd, milleks tuleb analüüsida riigisiseste õigusnormide kogumit ja liidu õigusnorme, lähtudes Euroopa Kohtu senisest kohtupraktikast selles küsimuses (vt kohtuotsus C-163/21, punktid 67 ja 68, ja kohtuotsus C-57/21, punktid 72–77).“

Nagu kassaator õigesti märgib, käsitleb käesolev asi „**nende õigusnormide tõlgendamist ja kohaldamist, mis tulenevad kahju hüvitamise hagisid käsitlevast direktiivist, täpsemalt selle artikli 5 lõikest 1 ja selles sätestatud kahju usutava tõendamise nõudest**“ , ja kuna Supremo Tribunal de Justiça

(kõrgeim kohus) on liikmesriigi viimase astme kohus, tuleb selle küsimuse kohta vastavalt **ELTL artikli 267 punktile b** esitada eelotsusetaotlus.

[...]

[...] [Eelotsuse küsimus kassaatori palutud kujul]

- 5 Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus) leiab kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvestades, et asjakohane on peatada menetlus ja esitada vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 234 Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus (süsteem, mille eesmärk on tagada üks [liidu] õiguse aluspõhimõte: liidu õiguse ühetaoline tõlgendamine).

[...]

II. Resolutsioon

[Pärast poolte teavitamist Euroopa Kohtule esitatavast eelotsusetaotlusest esitasid pooled selle kohta oma seisukoha. Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus) tunnistas kohtumäärusega, et tuleb lisada esimene eelotsuse küsimus, mis lahendab jaatava vastuse puhul kõnealuse probleemi. Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus) esitab kohtumäärusega, mis on osa käesolevast eelotsusetaotlusest, järgmised eelotsuse küsimused].

Kohus otsustab eeltoodut arvestades ja kooskõlas eespool viidatud sätetega, et kassatsioonkaebuse menetlust ei ole võimalik jätkata ja esitab Euroopa Liidu Kohtule – peatades viimase otsuse tegemiseni menetluse – järgmised küsimused:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta direktiivi 2014/104/EL artikli 5 lõige 1 on kohaldatav tõenditele juurdepääsu hagile, mis esitatakse enne kahju hüvitamise hagi nimetatud direktiivi artikli 2 punkti 4 mõistes?

Kui vastus eelmisele eelotsuse küsimusele on jaatav:

2. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta direktiivi 2014/104/EL artikli 5 lõikest 1 tulenev kahju usutava tõendamise nõue tähendab alati, et taotleja tõendaks, et käesoleval juhul on tõenäolisem see, et esindatavatele tarbijatele, kes elavad käesoleval juhul Portugalis, on kahju põhjustatud, kui see, et seda ei ole tehtud?

3. Kas liikmesriigi kohtud saavad vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta direktiivi 2014/104/EL artikli 5 lõikele 1 tugineda kahju usutava tõendamise kriteeriumile üksnes juhul, kui pädev konkurentsiasutus on teinud otsuse? Täpsemalt, kuidas mõjutab seda analüüsi asjaolu, et tegemist on kokkuleppemenetluse raames tehtud

otsusega, mis käsitleb oma eesmärgilt liidu konkurentsioiguse vertikaalset rikkumist?

[...]

Lissabon, 4. märts 2024 [menetlus]

TÖÖDOKUMENT